

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktiebolag

N:r 33 (296)

Fredagen den 18 augusti 1893.

6:te årg.

<p>Prenumerationspris pr år: Idun med Modetidning och kolorerade planscher ..... kr. 9:— Idun m. Modet. utan kol. pl. » 7: 50 Idun ensam ..... » 5:—</p>	<p>Byrå: Klara v. Kyrkogata 7, 2 tr. (Aftonbladets hus.) Prenumeration sker å alla postanstalter i riket.</p>	<p>Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas å byrån kl. 12—1. Allm. Telef. 61 47.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Lösnummerspris 15 öre (lös:n:r endast för kompletteringar)</p>	<p>Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv. Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.</p>
--	---	---	--	--

Sofia Gisberg.

Hos Handarbetets Vänner har man i dessa dagar kunnat få se en »nationsfana» af utmärkt arbete och stilfull komposition. Det är en stor vit sidenduk med påläggssöm i gult och två färger grönt. I dukens midt synes Stockholms vapen, Erik den heliges hufvud, likaledes påläggssöm i gult med silkesskuggning på en lätt med blå kontursöm prydd botten, som omgifves af en i grönt utförd krans i lager och ek. Det hela är enkelt och smakfullt samt i öfverensstämmelse med arbetets ändamål, mjukt, smidigt och lätt som det höfves en fana, hvilken skall fladdra i spetsen för en ungdomsskara.

Fanan är ämnad för Stockholms nation vid Upsala universitet, och det vackra broderiet är utfördt hos Handarbetets Vänner i hufvudstaden, men den som komponerat det hela och anordnat dess utförande är fröken *Sofia Gisberg*, hvilken därmed flätat ännu ett blad in i den vackra krans, som hennes rika

uppfinningsförmåga, smak och skicklighet redan förut nedlagt på den svenska konstslöjdens altare.

Huru många gånger har icke den som känner intresse för den fosterländska konstslöjden haft anledning att glädja sig öfver fröken Gisbergs verksamhet! Af sant konstnärlig natur, har den verksamheten egnat sig i synnerhet åt den finare slöjden, mest textilarbete, samt höjt denna till verklig konst. En sådan verksamhet är af långt större betydelse än mången annan, som vill anses för uteslutande konstidkande, som föraktar slöjden, utan att därför kunna uppnå konstens tinnar eller ens kunna hålla sig kvar inom konstens lägre områden. Önskligt vore, att många kvinnliga — och hvarför icke äfven manliga konstidkare valde samma bana, på hvilken fröken Gisberg redan tillryggalagt en så vacker och förtjänstfull väg, och gjorde sin konst till slöjdens förbunds-syster. Hand i hand kunna konsten och slöj-

När man har ett hem, har man
ett ansvar, och detta ansvar gifver
värdighet och glädje.

S. Kierkegaard.

den utträtta stora ting, som äro väl värda att ställas som ett af det fosterländska arbetets förnämsta mål.

Sofia Gisberg har redan utträttat icke så litet, men, så vida hon förlänas tillräcklig hälsa och lifstid, får hon i framtiden sannolikt ett ännu vidsträcktare verksamhetsfält. Mycket tyder därpå, men då det icke står i mänsklig förmåga att yppa hvad kommande dagar bära i sitt sköte, endast att därom uttrycka en förhoppning, vilja vi anföra hvad som tyckes berättiga till den förhoppningen och för den skull fästa uppmärksamhet på det förnämsta, som fröken Gisberg hittills åstadkommit, samt visa i hvilken riktning hennes utveckling framskridit.

Hon är född den 16 november 1854 i Sundsvall och dotter af köpmannen därstädes Per Daniel Gisberg. Efter någon undervisning i teckning uti den läroanstalt, där hon inhämtade sina öfriga skolkunskaper, begynte hon 1870 en kurs i litografi vid Litografiska anstalten i hennes födelsestad. Snart lämnade hon dock hemorten, begaf sig till Stockholm och erhöll här 1877 anställning som skriflitograf vid Centraltryckeriet.

Detta arbete var likväl icke tillfyllesgörande för den unga flickans verksamhetslust lika litet som fullt tillfredsställande för hennes konstnärliga anlag. Hon begagnade därför undervisning i Slöjdskolan i frihands- och perspektivritning, och på tillrådan af öfverläraren vid skolan började hon 1879 deltaga i den kurs, hvilken vid den från Slöjdskolan till Tekniska skolan omorganiserade läroanstalten då inrättades för utbildande af teckningslärarinnor.

Därjämte åtnjöt hon konstnärlig undervisning af den framstående porträttmålaren Kerstin Cardon, och efter ett års trägna studier vid Tekniska skolan för kvinnliga lärjungar erhöll hon inträde i Högre konstindustriella skolan, där kursen för lärarekandidater tager sin början. Där genomgick hon treårig kurs, hvilken afslöts 1883.

Såsom man finner har Sofia Gisberg idkat grundliga studier, men sådana tillförsäkra likväl icke alltid betryggad verksamhet åt kvinnan, och då den från Högre konstindustriella skolan utgångna skickliga tecknerskan icke kunde finna lämplig anställning i hufvudstaden, där hon med rätta ansåg sig böra stanna, gick hon åter in på tre år vid nyss nämnda afdelning af Tekniska skolan för att erhålla betyg som mönsterritare, hvilket äfven tilldelades henne 1886, det första till kvinnlig elev.

Sofia Gisberg har således varit en banbryterska, kan man säga, för en viktig del af det nutida kvinnliga arbetet, och hennes ihärdighet att skaffa sig ett läroverks erkännande för genom talang och flit utvecklade skicklighet har varit af välgörande inflytande på den kvinnliga verksamheten i allmänhet inom samma område.

Under studieåren hann Sofia Gisbergs

arbetsförmåga till för äfven de beställningar, som man i allt större antal började göra hos henne. Sålunda utförde hon ritning till den sköld, som ingenjör B. Beskow såsom äreminne af Gustaf den andre Adolf skänkte till Nationalmuseet. År 1884 lämnade hon, efter uppdrag af professor Ernst Jacobson, ritning till den fontän, hvilken staden Sundsvall erhållit i gåfva af grosshandlaren A. P. Hedbergs dödsbo. Till denna fontän gjorde fröken Gisberg först en liten skiss i lera och därefter nödiga detaljritningar, hvilka i modell utfördes hos ornamentsbildhuggaren H. Nerpin i Stockholm. Gjutningen af fontänen med dess kandelabrar verkställdes å J. & C. G. Bolinders mekaniska verkstad.

Utom till ofvan nämnda sköld, har fröken Gisberg sedan utfört flere ritningar för hr Beskows ståletsningar å sköldar och andra vapen, albumpermar, lampetter m. m. samt till den stora sköld, hvilken tillhör Nordiska museet.

Hon har också allt sedan 1884 gjort ritningar till alla de praktband i lädermosaik och läderplastik, som utgått från bokbindarfirmen F. Beck & sons atelier i Stockholm och väckt uppmärksamhet både inom och utom Sverige. För öfrigt har hon som mönsterritare utvecklat lika stor som talangfull verksamhet och lämnat ritningar till möbler, silfverarbeten, textiltföremål m. m. samt till och med utfört sgraffito-orneringar i den storlek, hvaruti de anbragts på byggnader.

För Handarbetets Vänners räkning har fröken Gisberg komponerat ett stort antal mönster till högsätetsbeklädnader, fanor m. m. och i synnerhet till kyrkliga föremål, såsom antependier, kormattor o. s. v., alla utmärkt vackra och värdiga det ändamål, för hvilket de afsetts. Hvad hon utträttat genom sina mönsterritningar för den textila konstslöjden är af stor betydelse. Hon erhöll också 1891 af Handarbetets Vänner Sophie Adlersparres pris, hvilket föreningen utdelar till den kvinna, som genom sitt arbete synnerligt främjat svensk textil konst.

De af fröken Gisberg verkställda teckningar och illumineringar äro lika talrika som vittnande om verkligt konstnärskap. Det första af sådana arbeten, hvilket väckte mycken uppmärksamhet, var titelbladet i den främlingsbok, som kronprinsessan Victoria skänkte till sin moder, storhertiginnan af Baden. Därefter har fröken Gisberg utfört teckningar till en mängd släkregister, titelblad och adresser, af hvilka inom Sverige kunna nämnas Karl den trettondes-riddarnes adress till konung Oscar den andre på hans 60-åriga födelsedag samt Leijonhufvud-släktens till general A. G. Leijonhufvud på hans 80-åriga födelsedag, hvilken sistnämnda adress bestod af icke mindre än sex stora pergamentsblad.

Adresser textade och utförda i färger af Sofia Gisberg ha från Sverige skickats till många främmande orter och bidragit att där göra vårt land heder, t. ex. till

Frankrike adressen från Stockholms högskola till medicinska högskolan i Montpellier och adressen till amiral Gervais från Vaxholms invånare, den senare utförd efter motiv af svenska allmogemönster; till Danmark adress till konung Kristian den nionde från i Stockholm bosatta danskar; till Österrike hedersledamotskort från Handarbetets Vänner för hofrådet Jacob von Falke i Wien, hvilket komponerades efter svenska textilmönster.

Dessutom ha adresser, komponerade och utförda af fröken Gisberg, afsändts till Tyskland, England, Amerika och — Siam. Alla äro de utmärkta för rikedom i uppfinning och konstnärlig smak i utförandet.

Att en sådan konstnär uppmärksammas och uppmuntras af det fosterländska arbetets målsmän är icke öfverraskande, men därför ej mindre glädjande, och det är med tillfredsställelse man erinrar sig, att Sofia Gisberg 1886 af kommerskollegium erhöi stipendium som mönsterritare. Att föreningen Handarbetets Vänner, alltid vaken då det gäller den fosterländska konstslöjdens främjande, också förstått att uppskatta hennes verksamhet, intygas bland annat af det ofvan nämnda tilldelandet af Adlersparreska priset, men dessutom däraf, att hon 1886 valdes till suppleant och i år till ordinarie ledamot af föreningens styrelse. På den platsen kommer hon otvifvelaktigt att utträtta mycket godt, liksom det är i konstslöjdens intresse glädjande att veta, det hon sedan 1887 verkar som lärarinna vid Tekniska skolan i Stockholm, där hon sedan 1890 är bland de ordinarie öfverlärarnes antal och undervisar i ornamentsteckning, teckning samt konstsoömnad. Själfr underlåter hon ej heller att begagna alla tillfällen för att ytterligare förkofra sig såväl i eget arbete som i konsten att undervisa andra, och hon har för det ändamålet också gjort flere studieresor till Tyskland och Österrike.

Ännu har Sofia Gisberg sannolikt icke på långt när uppnått höjdpunkten af sin konstnärliga verksamhet, men hon har redan utträttat mera än hvad de flesta vid hennes ålder medhunnit, och hon har gjort det för ett stort och fosterländskt ändamål, icke blott till eget, utan förnämligast till det allmännas gagn. Därför äger hon redan nu rätt att betraktas som en förebild för de unga, hvilka vilja inträda i det fosterländska arbetets tjänst.

Claës Lundin.

Hvilken är, enligt eder åsikt, den märkligaste kvinnan i er provins?

Glömmen ej, kära läsarinnor, att ifylla formuläret i n:r 32 och insända det till

Redaktionen af Idun.

Mitt vackra barn...!

Mitt vackra barn, slå remmarn full af rhenska drufvans ädla saft: den skimrar liksom nedsmält gull och ger till sång och kyssar kraft.

Mitt vackra barn, som ej jag sett i verkligheten förr än nu, när vi hvarann' en kyss ha gett, så säga rätt och slätt vi du.

Mitt vackra barn, du icke vet, hvad namn jag har, och hvem jag är — jag är en lustig svensk poet, som vandrar fri hvarit kosan bär.

Mitt vackra barn, från land till land med ränsel och med staf jag drar — vid gröna Isars fagra strand för länge dock jag glömt mig kvar.

Mitt vackra barn, när jag en gång når fram, där våren står i blom och luften fylls af sol och sång kring någon hednisk helgedom —

Mitt vackra barn, då offer jag på altare, åt Venus bygd, ett fång af rosor för den dag du kysste mig så ömt, så skyggt . . .

München 1893.

Daniel Fallström.

Att aga andras barn.

Om ni möter på gatan en liten yngling om tio år med en stor svart cigarr i munnen, så tala vänligt vid honom, bjud honom en chokoladecigarr och bed honom pröfva, om ej den smakar lika bra, fråga honom hänsynfullt, om han verkligen behöfver anlita narcotica för att lugna sina nerver, och föreställ honom, när intet annat hjälper, hur fördelaktigt det måste vara, äfven ur ekonomisk synpunkt, för en person med hans tvifvelsutänksamma begränsade inkomster att minska sitt njutningskonto med en så odryg post, som tobaksrökningen medför. Men slå inte cigarren ur munnen på honom, åtminstone icke om hans känsliga fru moder befinner sig i närheten. Sådant hämnar sig alltid.

Var försiktig med andras barn!

Blir ni öfverfallen på öppen gata af en parfvel, som rycker er i kläderna och sedan kilar undan med en ohöfvisk grimas, så låtsas bara, som ni vore döf och blind eller ginge i djupa tankar. Skickar han er till af-

sked en ärta ur sitt blåsrör och träffar er den ärta midt i ansiktet, så låt det svida och försök att se glad och vänlig ut i alla fall. Ty ni kan vara säkra på, att pappa och mamma stå på lur i portgången för att öfvervaka, att ingen förgår sig mot deras egen förhoppningsfulle. Och skulle ni fresta det omöjliga och söka springa i kapp med pojken, och vore ödet er bevåget och ni, trots naturlagar och alla tiders erfarenhet, finge syndaren fast, så för guds skull, krök inte ett hår på hans kortklippta hufvud, släpp honom ögonblickligen och låt udda vara jämnt. Ty sviker er behärskningen och smäller örfilen på hans fräcka kindknor, då — gud tröste er! — har ni föräldrarna öfver er med hotfullt lyftade händer, med skrik på polis och en skur af ovet och allehanda hederstitlar.

»Släpp pojken! Vet ni inte skam? Skall ni slå andras barn? Vi aga våra barn själfva. Det här skall ni få betala!»

Hederstitlarna står det hvar och en fritt att inflika efter smak och egen erfarenhet.

Det är mycket få föräldrar som med jämnom kunna se sin kära afkomma underkastad kroppslig tillrättavisning af en främmande hand. Jag förvånar mig ej däröfver, jag endast konstaterar och kommenterar. Det är instinkten hos djuret, som försvarar sina ungar, och kanske därjämte och i ännu högre grad den från uråldriga tider nedärfda känslan att vilja hålla familjen okränkadt af obehörigas inblandning. Man kränker egendomsrättskänslan, bryter familjens helgd och griper husbonden i ämbetet, då man agar andras barn.

Förr i världen var fadrens rätt att meddela kroppslig aga så godt som utan inskränkingar öfverlåten på dennes ställföreträdare i uppfostringsarbetet, läraren. Senare tiders förändrade åskådningssätt har väsentligt begränsat skolläraernes myndighet i detta hänseende. Och trots anmärkningsvärda uttalanden på senaste allmänna läraremötet, hvilka gingo i en motsatt riktning, torde det vara endast en tidsfråga, när kroppssagan helt och hållet bortskaffas från skolorna.

Goda skäl kunna också anföras för att den kroppsliga bestraffningen såsom uppfostringsmedel uteslutande förbehålles föräldrarna. De känna bäst barnens ofta svärbegripliga lynnesart, veta i hvarje särskildt fall bättre att skilja mellan yttringar af verklig ondska och sådant, som kan förefalla den främmande och obesläktade läraren såsom karaktärsfel, utan att behöfva vara det. Föräldrarna hafva ofta gjort upp för sig sina egna teorier beträffande kroppssagens tillämpning, så att förseelser af en viss art bestraffas med stryk, andra rättas med mildare medel. Somliga föräldrar äro afsvarna fiender till allt hvad kroppslig bestraffning heter. Det är under sådana förhållanden ej mer än rätt och riktigt, att föräldrar erhålla säkerhet för att icke, åtminstone beträffande denna viktiga och i mer än en mening ömmande del af uppfostringsarbetet, i skolan tillämpas andra principer än dem som äro erkända i hemmen.

Man torde ej heller ur synpunkten af lärarens rätt till själf försvar kunna med framgång vindicera nödvändigheten af kroppssagens bibehållande i skolorna. Den lärare, som har svårt att reda sig med sin klass, om han måste afstå från örfilelandet, är säkerligen föga lämplig för uppfostrarens kall. Och där ett barn synes vara oemottagligt för alla påverkningar, undantagandes handgripliga, torde, om jämväl föräldrarnes församma hvad plikten i sådant fall bjuder, den oförbätterliges

skiljande från läroverket vara ett godt och kraftigt medel till skydd så väl för lärare som medlärlingar.

Annat är förhållandet med de vildt främmande, hvilka, då de någon gång förgripa sig på andras barn, i allmänhet hafva fullgiltiga skäl att åberopa rätten till själf försvar.

Naturligtvis är här ej fråga om den cigarrnjutande tioåringen. Hur illamående man än kan bli af att se en dylik försigkommen öfvermaga, torde man dock böra vänta med handgripligheterna, tills han satt krokben för en, måttat en snöboll i ens rygg eller gjort sig skyldig till något annat mera medvetet utmanande pojkstreck. Då kan verkligen vara tu tal, om man ej bör trotsa föräldrarnes vredesutbrott och genom lämplig kroppsbehandling lära den unge beakta sammanhanget mellan orsak och verkan. Komma då pappa och mamma och gamla mormor och den rara tanten och fäkta med armarna och ropa:

»Skäms ni inte att slå andras barn! Vi aga våra barn själfva —»

. . . då kan ni tryggt svara:

»Nej, det är just hvad ni inte gör, och därför tar jag mig den friheten att godtgöra er försummelse.»

Barn som uppföra sig illa mot främmande personer böra af dessa tillrättavisas, mildare eller strängare, allt efter förseelsens beskaffenhet. De familjekänslor, som däraf kunna kännas sig sårade, äro förvisso atavistiska återstoder, som icke förtjäna respekteras.

Ja, så ter sig saken teoretiskt. Att praktiskt realisera den har sig icke alltid så lätt. Den som är gammal och ovig betänker sig nog två gånger, innan han frestar försöket att springa i kapp en pojke, som gjort odygd.

Efrain Rosenius.

Ättiksflaskan.

Skiss för Idun af John Ölander.

Då han vaknade på söndagsmorgonen, kände han en blytyngd öfver ögonen, och tungan och läpparne voro heta och torra. Han hade tillbragt natten på klubben och spelat med en efterhängsen, envis otur.

När han gifte sig hade han lofvat sin hustru att icke spela vidare, men så kom frestelsen öfver honom, han var för svag att motstå den, och så föll han in i gamla vanan.

Han såg på klockan — half nio. Klockan nio gick båten till landet. Inte kunde han gå och drifva ensam i staden hela dagen, och för öfrigt skulle nog litet sjöluft friska upp honom.

Han tände en cigarr och satte sig på akterdäck. Det förargade honom, att alla människor sågo så krya och glada ut, och det klara solskenet generade honom och gjorde ondt i ögonen.

När båten närmade sig bryggan, såg han sin hustru och sina båda små barn komma nedspringande utför backen från villan.

»Hvarför har du spökat ut dig så där nu igen?» sade han i stället för att hälsa. »På landet skall man slita på gamla kläder och inte kluta ut sig, som man skulle på bal. Och barnungarne sedan,» fortfor han, »se ju ut som modeskyltar. Det är också ett sätt att spara.»

Hon såg hastigt upp mot honom, och det glada leendet försvann från hennes friska läppar.

Hon förstod mycket väl, att det hade varit en »sådan där natt» igen.

»Käre vän, det är ju söndag i dag och då...»

»Ah, bah! Söndag eller hvardag, det är det samma! Det är galenskaper, säger jag, att kluta på sig så där på landet!»

Hon gick tyst vid sidan af honom uppför backen mot villan, som låg så täck där uppe på höjden, inbäddad bland björkar och granar. På verandan hade hon dukat frukostbordet, och den hvita duken fladdrade mellan klängväxterna, som ville den vifta ett välkommen.

»Nu, min älskling, skall du först kyssa din hustru och sedan dricka en god kopp kaffe,» sade hon gladt och lade armen kring hans bals.

»Kaffe!» sade han och frigjorde sig från hennes omfamning, »du vet, att jag afskyr kaffe på sommaren. Har du ingenting annat att bjuda på?»

Han satte sig tungt ner på den lilla trädgårdsstolen och kastade af sig hatten.

Så fick han syn på ålfatet, som stod längst bort på hörnet.

»Litet ål, möjligtvis,» sade han och sträckte ut handen efter fatet.

»Men hvar är ättikan?»

Som en blixst slog det henne. Något hade hon glömt, när hon sist var i staden. Nu kom hon ihåg det — det var ättika.

»Kära du,» sade hon häpen, under det hennes af solen något brynta kinder blefvo mörkröda, »jag har bestämdt glömt...»

»Ja, det är ypperligt, tycker jag,» hänskrattade han och sköt häftigt undan kaffekopparne, »du vet, att ål är min förtjusning, och vanligtvis använder man ättika till inlagd ål, och därför glömmar du just ättikan. Kaffe och socker och andra saker, som smaka dig, kommer du nog ihåg, men hvad som smakar din man, det glömmar du. En förträfflig hustru, i sanning! Att kläda dig och barnungarne som modedockor, det kan du nog, men att ha den minsta omtanke om...»

»Förlåt mig, kära du,» sade hon med af gråt kväfd röst, »det är mycket slarfvigt, men det skall inte hända mer.»

Han hörde ej på henne längre, utan tände en cigarr och kastade sig i hängmattan under björkarne.

Hon satt kvar vid bordet med den halfdruckna kaffekoppen framför sig och hufvudet lutadt mot handen.

Var det så, hon hade tänkt sig äktenskapet? Ack nej! Hon hade drömt om någonting helt annat. Hon kände ju honom mycket väl, innan de gifte sig, hon visste, att han hade ett obändigt lynne, fast han i grund och botten var en god människa. Han hade lofvat henne att lägga bort sina ungarlsvanor; men hur hade han väl hållit sitt löfte?

Stora klara tårar runno nu öfver hennes kinder, och hon snyftade krampaktigt till emellanåt. Allt var så tyst och stilla, endast då och då rasslade segelduksjalousierna till och spände ut sig som ballonger, då någon vindfläkt drog in. — — —

Han hade sofvit tungt och länge, då han plötsligt vaknade af några stora regndroppar, som slog honom i pannan. Han for hastigt upp och såg på klockan. — Half fem! Och ännu hade man ej väckt honom till middagen. Den förut så klara himlen var betäckt med tjocka, blygrå moln, som pilsnabbt jagade hvarandra öfver trädtopparne. Regndropparne föllo allt tätare, och häftiga väderilar böjde de unga björkarne nära nog till marken. Det skulle bli oväder, troligtvis åska.

Han ropade på sin hustru. Intet svar. Ännu en gång. Intet svar.

Men hvart ha då alla människor tagit vägen?

Han kastade sig ur hängmattan och skyndade upp på verandan.

»Frun och barnen hafva för en god timme sedan farit ut och rott,» upplyste pigan.

»Hvad säger du? Ut och rott — i det här vädret!»

»Nej, då var det klart och vackert... och...»

En bländande blixst och en förskräcklig åskknall afbröto hennes ord. Det hade blåst upp till en häftig storm, och regnet föll i strömmar och gjorde långa rännilar i zigzag på den sandade gården.

En vansinnig förskräckelse fattade honom. Hon och barnen på sjön i detta väder! Han kastade öfver sig en regnkappa och skyndade tvärs öfver berg och gärdesgårdar ner till den lilla båtbyggnaden.

Mycket riktigt — den lilla hvita båten var borta. Kallsvetten pärlade ner från hans panna. Och hur hård och ovänlig hade han ej varit mot henue i dag på morgonen. Tänk om straffet nu skulle drabba honom! O, nej! Så grym kunde ej försynen vara.

Han stirrade ut öfver den stora fjärden, som var svartgrön af stormen, men han kunde icke upptäcka någon hvit båt, hur han än ansträngde sina ögon.

Han var ej mer sig själf; han rusade fram och åter efter stranden som en förtviflad. Han visste ju, hur ovan hon var vid sjön, och att hon knappt vågade sig ut i lugnt väder. Hur mycket mindre skulle hon nu kunna reda sig i denna orkanlika storm.

Äntligen fick han syn på en hvit båt längst borta vid udden. Den krängde och stampade mot den höga sjön och tycktes snarare sacka bakåt än komma fram.

Han sprang längs uteder klipporna mot udden, och då något hinder var i vägen steg han ner i vattnet ända till knäna. Detta lilla bräckliga nötskal inneslöt dock allt hvad han ägde kärast på jorden. Han ställde sig längst ut på udden och vinkade af alla krafter. De höga vågorna slickade fräsande den branta klippan. Detta var den närmaste platsen, hon måste försöka komma in hit.

Slutligen observerade man honom och styrde in mot udden.

Hans lilla hustru var alldeles utmattad, hatten hade blåst af henne och de mörka härslingorna voro fastklibbade i pannan af regnet. Barnen sutto hopkrupna på botten af båten och med röda, förgråtna ögon. Han slöt henne krampaktigt i sina armar, men hennes sista krafter voro uttömda och hon segnade medvetlös mot hans skuldra. — — —

Det hade efter det förfärliga ovädet blifvit en härlig, doftande afton. Solen kastade sina sista strålar öfver de ännu vattendränkta björkarna, och vinden hade alldeles lugnat af.

De sutto församlade omkring kvällsbordet på verandan. Allt var lugnt och fridfullt i naturen.

Plötsligt fick han syn på en stor flaska på bordet. Han drog korken ur den och luktade.

»Ättika! Hvar har du fått den ifrån?»

»Trollat,» sade hon och såg skälmskt på honom.

»Trollat?» sade han. »Men säg, hur i all världen...»

»Skall jag verkligen tala om det?» sade hon och hotade honom med fingret »Ser du, jag tyckte det var så tråkigt, att du ej skulle få äta din kära ål i dag, därför tog jag barnen med mig, medan du sof, och rodde öfver till handelsboden, där jag trollade mig in, oaktadt det var söndag.»

Han blef alldeles blek och drog henne intill sig.

»Det var således för min skull, älskling, som du utsatte dig för lifsfara, och jag som...»

»Ts!» Hon lade sin lilla hand öfver hans mun.

»Sigrid! Jag har brutit mitt ord till dig, då jag lofvade dig att låta bli de fördömda korten och klubben för öfrigt. Nu lofvar jag dig det vid våra kära små barn här.»

»Tack!» sade hon endast och kysste honom med glänsande ögon.

Till samtliga våra läsarinor, särdeles deltagarinnorna i den s. k. fosterlandstäfningen.

Vi kunna visserligen förutse, att den hemställan till våra läsarinor vi nu gå att göra skall komma att väcka både förvåning och törhända missnöje, men icke dess mindre ha vi efter mycken tvekan och grundligt öfvervägande ansett, att vi i *billighetens och rättvisans intresse* böra göra densamma, och vi våga äfven hoppas, att våra välvilliga läsarinor, då de närmare taga omständigheterna i betraktande, skola gilla vårt beslut.

Då den s. k. *fosterlandstäfningen* i början af detta år utlystes, var det redaktionens afsikt att, efter mönstret af en känd sällskapslek, för en gång göra ett försök att anordna en helt lätt täflan, som så till vida skilde sig från de litterära täflingar, vi annars plägat hålla, att äfven de bland våra läsare, som icke utöfva författarkonst, skulle kunna roa sig med att deltaga däri. Naturligtvis kan äfven en tidningsredaktion — den må nu arbeta med aldrig så varmt och uppriktigt intresse för sin publiks tillfredsställelse — begå ett missgrepp, och vi erkänna öppet, att lika litet vi själfva, som säkerligen vid den tidpunkten någon annan, kunde göra oss den aflägsnaste föreställning om, till hvilka snart sagdt orimliga dimensioner denna täflan skulle svälla ut, och hur ordmakeriet — underblåst af geschäftsmän och all slags spekulation, mot hvilken vi med bästa vilja intet kunde uträtta — skulle uppnå resultat, som ingen drömt sig.

Bland de nära 6,000 insända ord-listorna, af hvilka ett flertal bildar digra volymer, och hvilka samvetsgrant af oss och de tillsatta prisdomarna genomgåts, fanns emellertid en, den sedan prisbelönta, som ensam med många tusen godkännbara ord framstod framför alla de öfriga, sedan, väl att märka, den åsikten segrat inom bedömningsnämnden, att de mycket dryftade *rad*-orden äfven måste gillas. Härvidlag behöfde då icke längre någon som helst tvekan råda, och priset utdelades ock med iakttagande af alla gängse regler enligt denna uppfattning.

Sedan emellertid pristagarinnan afstått från tanken på en Chicagoresa, återstod och återstår ännu att fördela de 400 kronor, som hon i detta fall fick afträda. Dessa 400 kronor stå ännu i denna dag, enligt notarii publici intyg, hos honom deponerade.

De för hvarje utomstående snart sagdt ofattliga svårigheter, som uppressa sig för att mellan de nu öfriga listorna falla en *absolut rättvis dom*, ha vi och hrr prisdomare i det längsta arbetat på att kunna öfvervinna. Af dessa bortåt 6,000 listor är nämligen ett flertal af i hög grad jämngod beskaffenhet, och granskningen och gallringen i *enhvar* af dem

samt densamma kollationering mellan de olika bedömarne upptaga månader. I det längsta, som sagdt, ha vi hoppats att kunna lösa saken, men ju mera det trägna arbetet framskridit, dess tydligare har endast framgått, hur oändligt det hotar att blifva. Vi ha slutligen, trots vårt envisa motstånd och mot vår vilja, drivits till den bestämda öfvertygelsen, att *en absolut rättvis dom* — och en sådan måste det ju vara — naturligtvis ej är teoretiskt omöjligt, men skulle draga årslångt ut på tiden. Och *ändock* skulle helt visst i praktiken domslutet till sist alltid komma att bli omtvisteligt.

Och nu ha vi nödgats fråga oss — och fråga Eder, kära läsarinor — är det under sådana omständigheter icke bättre, att detta oformligt tidsödade och fruktlösa arbete afbrytes, och att *de 400 kronorna anslås till något ändamål af välgörande art, som i själfva behagaden bestämma?* Härigenom kränkes ovillkorligen minst någon enskilds rätt, och gören I ock en liten uppoffring här och hvar på edra förhoppningar, så gören I därmed samtidigt *en god gärning*. Vi våga hoppas, att om edra hjärtan få tala, skolen I ej allt för hårdt döma oss, då vi nu gjort denna öppna bekännelse, och därför att vi ej se någon bättre och lyckligare lösning.

Vi tillåta oss därför föreslå, att de från tästingen kvarstående 400 kronorna anslås till något af följande ändamål: antingen till Svenska Kvinnoföreningen för fosterlandets försvar;

» *Fredrika-Bremerförbundets sjukassa;* eller till *Eugeniahemmet*, det kända af prinsessan Eugenie grundade hemmet för obotligt sjuka barn.

Och äger enhvar af våra läsarinor att inom en månad från datum insända sin röst för någondera af dessa tre. Till det ändamål, som för sig får de flesta rösterna, utbetalas därpå omedelbart medlen.

Vi invänta nu förtröstansfullt edert svar och bedja Eder vara öfvertygade, att vi allt framgent skola söka vidhålla vår ärliga sträfvan att arbeta för de svenska kvinnornas intressen och göra oss förtjänta af deras förtroende och — öfverseende.

Stockholm i aug. 1893.

Redaktionen af Idun.

Ett stockholmsoriginal.

»Nej, se gumman Wallin,» komma helt visst många af våra hufvudstadsabonnenter att med ett gladt igenkänningsleende utbrista, då de i dag öppna sin Idun och skåda bilden häröfvan. De, som känna den redbara, sträfsamma och originella gamla, skola ej behöfva fråga, *hvarför* det nu vederfares henne den äran att afbildas i tidningens spalter; och vi äro visse, att äfven våra tusentals läsarinor i landsorten med nöje se bilden af »tidningsgumman» och höra några ord förtäljas om en kvinna, som genom sjukdom, brist och motgångar af många slag *ändock* »öfver en ringa ting trogen varit».

Anna Katarina Wallin är ett af Stockholms originaler. I ur och skur, såväl som i sol och hetta, vandrar hon lugnt sin väg fram med sin tidningsväska under armen, iklädd sin gammalmodiga, något slitna, men alltid renputsade dräkt. Hon har i sin ungdom sett bättre dagar, ty hon kan ibland förmås tala om sin lyckliga barndom i ett föräldrahem i Vaksala, där gudsfruktan och

arbete utgjorde hemtrefnaden. Hon talar därom så enkelt och så godt, att man blir varm om hjärtat. Hon vet att berätta om ärkebiskop Rosenstein på hans gård Brunne i Wänge, af hvilken hon som barn fick mången blank treskilling, ja, ibland vid högtidliga tillfällen till och med en ny oskrunklad 18-skilling. Med lugnt, nästan buttert allvar förtäljer hon, och icke en min förändras i hennes skrynkliga anlete, men kommer hon på kapitlet, om huru studenterna följde Johan Olof Wallins lik till Flottsund med standar och sorgflor, då rycker det svagt i underläppen, och man ser den återhållna tåren i ögonvrån. Ett minne, som äfven synes röra hennes hjärta, är hägkomsten af »Minerva», en häst som egde hennes varma kärlek, och på hvilken hon brukade få rida under sin vistelse på Stora Kil. Hennes minne af Emilia Högvist som människa och konstnärinna

Anna Katarina Wallin.

lockar riktigt trillande tårar ur hennes ögon, och i det hela bilda hennes alla hägkomster en verklig sagokrans, innefattande mången ryktbar personlighet från gångna tider.

Åren gingo. De gamla vännerna måste skatta åt förgängelsen, men Anna Katarina var kvar. Allt från barndomen hade hon en klen och sjuklig kropp och måste tid efter annan intagas på sjukhusen. Mellan hvarje »utskrifning» »hämtade hon andan» och »tog i», så mycket krafterna medgäfvos. På så vis var hon »till hjälp» på än ett, än ett annat sätt.

En dag — hon var då redan 67 år — gick hon i mörka tankar öfver stundens börda. Det började bli skumt på hennes stig, och ålderdomen hade redan krökt hennes rygg. Men ännu skulle hon väl kunna vara nyttig, tänkte hon, och ärligt ville hon tjäna sitt

bröd. Då mötte hon en ung tidningspojke, som med friska armar och hälsans rodnad på sina kinder ropade ut sina tidningar.

Anna Katarina stannade, liksom uppvaknande, och gjorde sina reflektioner: »Dina unga armar behöfvas till andra värf; jag kan sköta denna syssla. Fast jag är gammal och bruten, kan jag nog trafva omkring med tidningar.»

Sagdt och gjordt. Hon vandrade åstad till Illustrerad Familje-journals kommissionär på Norra Smedjegatan och frågade på sitt egna humoristiska sätt, om han hade så pass mycket lättrogenhet, att han ville våga några exemplar på henne, så ville hon försöka kolportera ut dem. Kommissionären funderade, under det han betraktade gumman, och sade slutligen: »Ni ser så redlig ut; jag skall offra 50 exemplar. Se här.»

Nu började Anna Katarina sin mission att sprida nyheter och upplysningar kring hufvudstaden. Hon har varit en af dem, som kringburit Iduns allra första nummer. Då hon kommer in till någon af sina kunder, trugar hon aldrig och ber. Hon frågar endast: »Vill ni ha?» Och genom hennes rent af värdiga uppträdande synes mången med ökad nöjet taga de tidningar hon erbjuder. Hon har 1 à 2 öre för hvarje tidning i provision, och för detta får hon ofta klifva ända till 4 trappor upp, men det är en lag för henne, hon tvekar aldrig. Hvarje fredag och lördag går hon öfver tusen trappor. Räkna vi dessa tusen i veckan under de tio år hon vandrat, utgör det ett ganska respektabelt arbete för de nu 77 åriga benen.

Ännu har hon aldrig försummat de kunder hon förskaffat sig. Punktligt i hvarje vecka, om det än är ett hundvader, är hon hos dem med Idun och flere andra blad. Hon »gör» äfven i böcker, Blanches, Wennerbergs, Carléns skrifter — ja, vi kunna ej uppräknat alla de värdefulla arbeten, hon bidragit att sprida, och hos bokhandlare och boktryckare har hon ett oinskränkt förtroende. De lämna utan betänkande ut åt henne böcker och tidningar uppgående till rätt stora summor, och alltid betalar Anna Katarina ordentligt, raljerande för resten öfver sin förmåga att sprida vitterhetens ljus bland sina medmänniskor. I många hem, åtminstone hos dem som ha blick för det betydelsefulla i denna gamla kvinnans trogna arbete, blir hon trakterad och bjuden »i våningen», som hon säger. »Mamsell Wallin» skall alltid lite smått hyllas.

Måhända finnas de, som tycka att vi uppehållit oss för länge vid denna lilla enkla bild af en fattig och ringa kvinna, som nu när som helst i sin ålders bräcklighet kan vara redo att omhändertagas af barmhertigheten. Men vi hoppas, att många ock skola sentera den stora vikt, som ligger i Katarina Wallins föredöme. Ty trots sin stora fattigdom har hon tagit vara på de pund, hennes Herre gifvit, och öfver en ringa ting trogen varit.

Hell den kvinna, som håller på sin värdighet! Hon är sitt släktes ära och mänsklighetens stolthet. Hon är större genom sitt hjärta, än hvad rikedom, rykte, talang och yttre glans kunna förläna. Stilla, helgadt och fröjdefullt framflyter hennes lif.

Fr. Ehrenberg.

Intryck från Betlehem.

För Idun af

A—i—a.

(Adelaide Ehrnrooth.)

Under livets hvardaglighet har det ju hänt personer med varmare religiös känsla och liflig inbillning att någongång erfara en längtan efter förverkligandet af barndrömerier, som hägrade för sinnet och förde oss på fantasiens vingar till de heliga orter, hvarom vi då andaktsfullt läste i vår bibliska historia med de många intressanta bilderna. Att dessa voro dåliga träsnitt upptäcktes ej af det okritiska barnaögat, men för detsamma lågo Zions höjder omgifna af en strålgång, som i mången liten liflig själ upptände beslutet att, »bara man blef stor», söka upp det underfulla Österlandet, huru fjärran det än låg. När julgranens ljus gladt tindrade i föräldrahemmet, lyssnade man med spändaste uppmärksamhet på berättelsen om det lilla barnet, som föddes julnatten »i Betlehem i judiska landet», och om barnets moder, som var så fattig och ringa, att hon ej hade annat herberge än ett stall, deladt med bockar och getter, i hvilkas krubba hon nedlade sin nyfödde. — Ack, med hvilken djup rörelse följde man ej sedan Marias gudomlige son under hans vandringar kring Galileens och Samariens blomsterfält, sjöar, däl-der och berg, öfver Saarons slätter med de härliga liljorna, vidare innanför Jerusalems murar och i dess omgifningar, ner till Jordans gröna flodbädd, omfläktad af den Helige andes dufvovingar, en lefvande bild af friskhet och skönhet, midt i öknens förstening och död.

Och så har ödet förunnat mig att en dag själf få gå omkring och söka spåren af mä-starens fot på de platser, dit evangelierna förlagt de underbara händelser, som timade för två tusen år sedan! Här har legenden för mig framstätt i ett så klart ljus af verklighet och sanning, att icke ens det kritiska förnuftet lyckats bortblåsa glorian, som för mina barnaögon bestrålade dessa trakter.

Allt hvad traditionen testamenterat åt mänskligheten — åtminstone mycket häraf — i fråga om de tilldragelser, som timade under kejsarne Augusti och Tiberii regerings-tid i det till arealen så obetydliga landet, äger här på stället en lefvande öfverbevisningskraft, som förflyttar detsamma från abstraktionens och sagans område in på historiens. Här lämna vi för vår del gärna åt skeptikern den äran att göra sig blind och döf för bevisliga fakta, som tränga sig fram och förjaga alla förutfattade förnekelsebeslut.

* * *

Af alla de orter evangelierna för oss om-nämna är Betlehem helt visst en bland dem, som i kristna sinnen framkallar de ljufvaste, de fridfullaste föreställningar och stämningar.

I nyaste tider har man byggt en bred och präktig chaussé, som leder fram till frälsarens födelsestad, och den fromme pilgrimen, lika-väl som den nyfikne turisten, kan i dag vallfärda dit i bekväma vagnar, hyrda för måttligt pris i Jerusalem eller tillhandahållna af *Cooks kompani*. Men alla moderna intryck måste snart vika, när färden går fram öfver Olivberget; — när Betlehem skymtar för blicken i sin antika omgifning af ödsliga kullar, där folket möter oss, till seder och dräkt ännu lika oförändradt som för ärtu-

senden tillbaka, då herdarna i Jesu födelse-timma här vallade sina hjordar under öster-landets stjärnbeströdda himmel, om hvars skönhet ingen beskrifning kan gifva en fullständig bild.

Följande en lindrigt stigande platå, går vägen från Jerusalem oafbrutet uppåt och når minst 3,000 fot öfver Medelhavets yta. Den trakt man genomfar består mest af steni-ga betesmarker, där får och getter drifva omkring i ofantliga hjordar.

Dessa betesmarker betäckas tidigt om våren med en praktfull vegetation, väfd i tusen brokiga färger, hvaribland den högröda och den gullgula äro förhärskande. Dessa ane-moner eller »liljor på marken» förklara än i dag till åskådlighet meningen med den sköna liknelsen att »Salomo i all sin härlighet ej var klädd som en af dessa.» Men mellan dem slingrar sig äfven ett lågt, hvasst törne, hvilket traditionen anger såsom det-samma, hvaraf kronan virades kring den kors-fästes panna.

Vår dragoman var mycket angelägen om att icke låta något anmärkningsvärdt ställe undgå vår uppmärksamhet. Än visades oss det terebinth-träd, hvarunder den heliga jungfrun ofta suttit, än skulle vi taga i ögonsigte »de vise männens brunn», än profeten Elias' klo-sterruiner, den gamle Simeons herdatjäll, Ra-chels graf o. s. v. Den sistnämnda förtjänar kanske mest att uppmärksammas, då ju tradi-tionerna om dess plats noga sammanstäm-ma med skriftens text — den nyare såväl som den äldsta. Allt talar för sannolikhe-ten af att det verkligen var på det ännu i dag angifna stället, som Jakob, på färden mellan Bethel och Betlehem, begrof »vid vä-gen» sin älsklingshustru och reste åt henne minnestoden, som fanns kvar ännu när den förste historieskrifvaren upptecknade sägna. *Rachels graf* är intill senaste tid föremål för vördnad af såväl judar som muhamedaner och kristna. Ättlingarne af Jakobs stam, änskönt landsflyktige kring hela jorden, upp-gifva aldrig hoppet att Rachels klagan en gång skall höras af den evige och bereda tröst åt hennes barn, när de efter sin långa förvisning få återvända till landet, som skänk-tes dem af deras fäders gud.

Långt innan man hinner fram, uppenbarar sig Betlehem för ögat. Det är »staden, som ligger på ett högt berg», och som icke kan döljas. Ensam på sin bergsklack, som sam-manhänger, likt en halfö, blott från norra sidan med den inåt landet fortlöpande bergs-kedjan, ter sig staden vördnadsvärd. Teras-erna, som omgifva boningshusen, dofta af orange-, mandel-, oliv-, fikon- och rosenträd, mellan hvilka cyklamer strö sina violetta och lilasfärgade blomsterblad öfver marken. Fåg-larne sjunga, och ljufvig vår härskar ständigt öfver fälten kring den kunglige sångarn Da-vids hembygd!

Klostren i Palestina torde vara de sista befästade platser, som numera innehafvas af den västerländska civilisationen, och tack vare Betlehems-klostren är största delen af ortens befolkning äfven kristen.

Då vårt besök i staden inträffade på en söndag, blefvo vi i tillfälle att taga i ögon-sikte församlingen, som utströmmade ur Na-tivitetskyrkan. Hälsningssättet var frimodi-gare och behagligare än i allmänhet hos fol-ket i Palestina. Anletsdragen och gestalten hos mången ung kvinna med ren, klassisk skönhet, med blomstrande frisk hy, välteck-nad mun och öppna, klara, strålande ögon, talade för vår inbillning om stamförvandt-

skapen med den heliga jungfrun. Betlehe-miterna representera antagligt nog de ursprung-liga stammar, som funnos långt innan ara-berna kommo in i landet, ty med dessa blandade sig icke urinnevävarne.

Ehuru betlehemiterna sätta sin stolthet uti att härstamma från korsfararne — d. v. s. att vara mer eller mindre legitima afkomlin-gar af tolfte seklets äfventyrare och slags-kämpar — kunde de, tro vi, hellre vindice-ra åt sig och sina fäder den större äran att i rakt nedstigande led räkna släkt med Mak-kabeerna, med Johannes Döparen, med Jesus, Maria och apostlarne.

Äldriga runda torn, till god del fallna i ruiner, gifva en karaktäristisk bild af Betle-hem, som, jämfördt med Jerusalem, nästan kan prisas som en stad med ordning och snygghet. Vid stadens östra ända ligger fö-delsegrottan (eller klostret), så att säga tre-dubbelt omhögadt af latinare, greker och armenianer, hvilka här tvingas att lefva vid hvarandras sida. Sämjan mellan dessa kri-stendomsbröder torde dock ej vara af upp-byggligare art än den mellan judebröderna Esau och Jakob.

(Forts.)

Från Iduns läsekrets.

»Låter barnen komma till mig . . .»

I nr 29 af damernas egen tidning fick man nö-jet att läsa några tankar angående »småbarn i kyrkan». Den ärade insändaren (eller insändarin-nan) förklarade helt sonika, att barnen hafva in-tet att göra i Guds hus och därför böra hållas därifrån. Men jag frågar: Hvem vågar försvara ett sådant påstående gent emot som honom säger: »Låter barnen komma till mig och förmener dem icke, ty sådana höra Guds rike till!» Den som dri-star sig härtill, gör sig ovillkorligen till de lär-jungars efterföljare, hvilka, efter hvad bibeln be-rättar oss, en gång i blind ifver vill förmena bar-nen att föras fram till Herren, men då af honom erhöllo ofvan anförda skarpa tillrättavising. Jag vill påstå, att barnen hafva en alldeles särskild hemortsrätt i Guds hus. Han, som under sin vandring här nere så ofta framhöll just de små, som så ofta kärleksfullt tog dem upp i sin famn, skulle han icke också vilja möta dem i sitt tem-pel, att där i bildlig bemärkelse välsignande lägga sina händer uppå dem? Och kunna de små än icke förstå allt af församlingens gudstjänstfirande, så skall dock något fästa sig i deras sinnen, nå-got litet frö, som i sinom tid kanske skall spira upp och bära frukt. Dessa besök i Guds hus skola föda goda tankar i deras barnahjertan och göra dem mera öppna och mottagliga för allt godt, stort och ädelt. Och dessutom, när de sön-dag efter söndag få komma till kyrkan, skola de slutligen där känna sig helt hemmastadda och ej vilja för någon del undvara dessa små kyrkobe-sök, och hvilken hjälp detta skall blifva dem en gång, när de komma ut bland världens frestelser, det ligger för en och hvar i öppen dager. Alltså, I föräldrar, tagen edra små med Eder, när I gå till Herrens tempel, fören dem frimodigt fram till den store barnavännen, han skall förvisso icke kasta dem ut! Förhållen dem ej denna deras bar-narättighet i församlingens gudstjänstfirande och betänken Eder, innan I sägen, att de däraf icke kunna draga någon som helst nytta! Den som säger så, visar därigenom, att han ingalunda förstår det öppna, oförderfvade, emottagliga barnasinnets, hvil-ke ofta mycket lättare än vi stora fattar Guds rikes hemligheter!

En svensk kvinna.

Några ord om inackorderingar.

»En högt aktad signatur» skrifer i ett af Iduns senaste nummer om »sådana människor, som hafva inackorderingar och lefva därpå.» Jag vill då först förutskicka den anmärkningen, att ett yt-

terligt fåtal torde, *blott för sitt nöjes skull*, i sitt hem emottaga inackorder. Hvarje husmoder, hon må nu vara i behöfvande omständigheter eller ej, känner, när något är i olag (och sådant kan förekomma i de bäst skötta hem), tvånget af den betalande familjemedlemmen större, än hvad fallet är med den icke betalande, uppträdde denne än så pockande. De som ha råd att ha inackordering blott för att »fylla det rum för mycket i våningen» eller för att »ha litet sällskap», skulle snart finna att nöjet vore mycket mera utsökt, om de upplåte det öfverflödiga rummet till någon välkänd, i ekonomiskt hänseende vanlottad eller skaffade sig »sällskap» från någon med talrik barnskara försedd familj bland egna eller andras anhöriga.

Nu må man gärna gifva den högt aktade signaturen rätt uti, att magen spelar en viktig rol i lifvet, och att den föda, hvaraf människan i barn- och ungdomsåren kommer i åtnjutande, kan vara af godt eller motsatt inflytande för hela hennes lif.

Hvilka fosterlandsförrädare hafva dock ej forna tiders mödrar varit! Hvilken ungdom sände de ej ofta ut till skolorna och universiteten! Efter att under de spädate åren ha fyllt de små magarne med opastöriserad och okontrollerad mjölk, ha de tillåtit de unga att, sedan de vunnit stadga i egna ben och kännedom om närmaste rofåker eller krusbärskartbuske, där på eget beråd pröfva sina magars elasticitet. När ej annan mjölk funnits än den för »minstingen» afsedda, hafva de ej sällan gifvit dem dricka och sirap till grötdopp. De ha proppat i dem pannkakor af korn och ärtmjöl. De ha fått sluka rågrödet, nyss kommet från ugnen. De ha sköljt ner det med ättiksur mjölk och därpå kunat förtära ett stop råa lingon.

Sålunda preparerade, har hon, fosterlandsförrädarskan, »matsäckat» ut de arme. I en väldig kista nerpackat bullar, fläsk, ost och korf samt väntat, att förräden skulle räcka en god bit in på terminen och de unga på denna kost förkofras till arbetsamma, försakande och dugande samhällsmedlemmar. Ja, till och med gått så långt i moderlig tillit, att hon af dessa barn väntat sig något stort, något att vara stolt öfver, för både föräldrar och fosterland. Och *understundom* hafva hennes förhoppningar ej slagit fel.

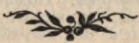
Det skulle vara roligt att veta, hurudan kost en ärkebiskop Vallin m. fl. heroer på andens område hade, när de vid skolorna och universiteten skötte sina studier. Undras om dessa män med våra dagars »normala» föda af bif, ägg och porter och, när studierna skola forceras, rödvin och champagne hade nått högre.

Väl må de mödrar, som nu stå i begrepp att sända sina barn till staden, vid uppgörelse om hem och bostad för dessa se till, ej blott att det pris de erlagga blir så billigt som möjligt, utan också att deras barn, i en tid då alla lifsförnödenheter ställa sig dyra, erhålla i förhållande till priset *bästa föda*.

En annan sak, en tanke i aldeles motsatt riktning mot »den högt aktade signaturens» måste, efter tillfälle här bjudes, emellertid framkastas. Det är en varning emot för *stark föda* för den uppväxande ungdomen! För mycket halfrätt kött, starkt kryddad mat, porter, öl, mycket och hett kaffe; sådant upphettar blodet. En sålunda beredd fysik är en alltför emottaglig jordmån för osund litteratur och konst, för att ej tala om lockande sällskap, som ute i staden väntar det från hemmet och moderns sällskap sända barnet.

»Fosterlandsvänner och mödrar», sen upp! Sen till att I för edra söner och döttrar erhållen hem, där ett vakande öga med ej svikande trohet följer deras lekamliga kraf, men där också samma varma intresse leder dem på deras väg att blifva starka, tåliga, härdade män och kvinnor, för hvilka lifsledan, den småsinnade kritiken och den tomma njutningslystnaden äro och förblifva främmande.

Moder, ungdoms- och fosterlandsöar.

Ur notisboken.

Fröken Hulda Lundin har rönt den utmärkelsen att — den enda kvinnan — inväljas bland de svenska prisdömarne vid Chicagoutställningen.

Dödsfall. Å säteriet Åby i Tossene socken i Bohuslän har afidit fru *Augusta Nycander*, född Kilman, i en ålder af 57 år. Fru Nycander var en af huf-

vudets och hjärtats vägnar rikt utrustad kvinna. Trots en mera ideel anläggning, förnekade sig aldrig hennes praktiska sinne. För att nu ej tala om alla dem, hos hvilka hon, genom sin vid många tillfällen visade rådhighet och hjälpsamhet, efterlämnar ett älskadt minne, vittnar speciellt det af henne grundlagda Sotenäs barnhem i Tossene socken om medkänsla och nit för allmän välfärd.

Sedan 1856 var fru N. i lyckligt äktenskap förenad med f. d. löjtnanten vid Bohusläns regemente *Axel Nycander*. Hon sörjes närmast af make och sju barn.

*

Lärarinnemötet i Göteborg. Lärarinnemötet i Göteborg den 12 dennes öppnades af bestyrelsens ordförande, fröken *Adèle Wetterlind* från Jönköping, med en redogörelse för mötets tillkomst och anordnande, hvarefter fröken *Nanny Palmqvist* från Helsingborg föredrog protokollet för förra mötet. Till ordförande utsågs fröken *Anna Larsson* och till vice ordförande fröken *Hilma Nero*, till sekreterare fröken *Alfrida Mally* samt till biträdande sekreterare fröken *Elsa Ma'ngren*. Därefter pågick en liflig diskussion öfver frågan: »Betalas kvinnans arbete lägre än mans?» Om så är, hvilks äro orsakerna härtill? Inledare var fröken *Josefina Schütz*. Mötet var besökt af 2- å 300 personer, däribland omkring 50 manliga deltagare.

För ungdomen i hemmen

erbjuder *Kamraten*, illustrerad tidning för *Sveriges ungdom*, en omväxlande och underhållande läsning. Alla de unga prenumeranterna äro också ense att med en mun loforda *Kamraten*, som de ej på villkor skulle vilja afvara, när de engång lärt känna honom. Prenumerera för Eder dotter eller son med kr. 1:75 för det senare halfåret!

N:r 16 har nyss utkommit. Bland det omväxlande innehållet nämna vi en uppsats om »Unga frimärkssamlare», »Att leka björn», »Det gåtfulla bandet», berättelser och äfventyr af *Richard Melander*, *William Kingston* och *Hedvig Inebetou*, »En necessär för handsklagning», »Kamratens sättare — 200 mil», »Järnets värde» m. m. En mängd roliga tankeöfningar förekomma ock. På prenumeranternas afdelning få denna gång de unga läsarne och läsarinorna lära sig den franska texten till *marseillaisen*, historien om *Erik Väderhatt* och hatten vid *Kungshatt*, hur man skall putsa sin velociped, hur man går till väga vid läderplastik och glasettsning, hur man öfverför mönster på kläde, kanderar valnötter, mandlar och apelsiner, tillverkar små ångmaskiner, byter frimärken m. m. Dessutom få de läsa kamratbref från Finland och Värmland. Kunna de begära mer i ett nummer?

Teater och musik.

Djurgårdsteatern har nu återupptagit det för ett par år sedan med stor framgång gifna utstyrsföret »*Fru Venus*», och synes skönhetsgudinnans oemotståndlighet ännu motsvara sitt rykte att döma af det lifliga bifall, som hvarje kväll hälsar henne från en talrik publik. I de många växlande tablåerna är ögonfågeln allt — libretton tillhör de synnerligen »enkla» — men denna tillgodoses ock på ett ovanligt lysande sätt genom effektfulla dekorationer, glänsande kostymer och talrik balett. *Fru Venus* själf har i fru *Hanna Heintz* en representant, som i sin fägring och sitt drottninglika framträdande äger de bästa förutsättningar att värdigt uppbära den odödliga skiftande skepelsen, och de öfriga föga invecklade rollerna ha äfven goda företrädare, som af det minsta göra det mesta möjliga. Hr *G. Ranft* är således en nutidsingeniör, vederbörligen imponant i sin stolta själf tillit, liksom hr *Hansson* representerar

hans motsats artistryvärmeriet med öfvertygelse och värme. Det komiska elementet tillvaratages också väl af hr *Eliason* som naturforskaren *Wupp* och fru *Stenfelt* som den amerikanska pensionsföreståndarinnan.

Näst fru *Heintz*, hvars öfver- och underjordiska vandringar de flesta aftnar hyllas med blommor, feteras emellertid synnerligen maskinmästaren, som icke underlåter att för öppen ridå midt i de gran-naste apoteoserna taga sin del af äran. Midt bland guldkimrande fjärlar, rosenvingade amoriner och paljettnistrande sköldmör tar sig den dammiga verk-mästarkostymen visserligen en smula egendomlig ut — men rätt så: vi böra ju icke för den poetiska förtrollningen glömma det nyktert prosaiska arbetet, som ändå skapat hela härligheten.

En gammal historia.

Af *Helena Nyblom*.

»Es ist eine alte Geschichte,
Doch bleibt sie immer neu . . .

H. Heine.

Hin unga väninna, grefvinnan *Louise*, svärmar för gamla möbler. Hon har icke nog af alla de antika saker, som tillfallit henne som familjearf, utan vid alla tillfällen, då hon på auktioner eller genom antikvitetshandlare kan föröka sin samling, passar hon på för att ständigt kunna skaffa sig flere nya — det vill säga gamla och märkvärdiga föremål.

Grefvinnan *Louise* har inga barn, men all den ömhet, som andra mödrar ägna sina små, låter hon tillfalla sina möbler. Hon älskar och beundrar dem och är säker på, att där icke i hela världen finnas så välskapade, märkvärdiga och vackra möbler som hennes.

När hon med sin hvita hand glider öfver en gammal länstol och säger: »Vill du lägga märke till formen på dess armar?» eller smekande klappar en antik byrå på dess messingsbeslagna lilla runda mage, är det ett uttryck af moderlig stolthet i hennes vackra ögon, som om hon själf skulle vara upphofvet till alla dessa väl lyckade detaljer.

Hon tycker också om att låta sin egen dräkt smaka litet af *Gustaf III*, och när man besöker henne en morgon, där hon sitter i sin hvita eller lilasfärgade morgonklädnad, sydd med »*Watteau-veck*» och släp, det bruna håret uppstruket under en liten spetstrekant, som hon binder under hakan, och lösa, spetskantade armar, hvarifrån hennes runda, hvita armar sticka fram, är hon ett utmärkt staffage till kabinettet, där hon sitter vid sitt tunnenta skrifbord, ett kabinett i hvitt och guld med gammalt, broderadt ljusgrönt siden-damast på mölerna.

Bland annat äger också grefvinnan *Louise* en liten utsökt samling miniatyrporträtt. Flere af dem äro aldeles utmärkt målade, och trots den lilla skalan, i hvilken maner ofta blir pretigt och smått, har den konstnär, som utfört ett par af dessa porträtt, haft förmåga att få fram det karaktäristiska och personliga. Man ville nästan utbrista: »Nej, hvad det liknar honom eller henne!»

Bland dessa porträtt finnes ett, som från första ögonblicket fångat mig. Det föreställer grefvin-nans mormorsmor som ung flicka.

Hon är klädd i en hvit musslinsklädnad, djupt urringad och med lifvet uppe under armarna, enligt tidens mod. Armarne hänga rakt ned och ramen afskar dem på midten. Det ljusbruna håret är upplagd i en knut på hjässan och hänger ned i några små lockar öfver pannan. Ansiktsfärgen är blek med fina blå ådror öfver tinningarne, näsan rak och kort.

De stora blå ögonen sitta temligen långt från hvarandra och blicka framåt med en inåtvänd, drömmande blick under de tunga ögonlocken, hvaröfver de fina ögonbrynen teckna sig högt uppe på pannan.

Munnen är liten och rund, nästan som på ett barn, och en liten smula öppen. Det är i hela uttrycket hos denna helt unga kvinna något så allvarligt och enkelt, och porträttet har ingenting af det poserade och sentimental, som var den tidens konst en svag sida. Målaren har tydligen icke kunnat aflocka sin modell någon annan ställning än den, som för henne var den enklaste och naturligaste.

Jag har alltid varit så förtjust i detta porträtt, att när jag kommer på visit till grefvinnan *Louise*,

brukar hon alltid efter några minuter säga: »Nåå, skall du inle bort och hälsa på mormorsmor?»

Och jag lyder alltid uppmaningen.

Det är så underligt att tänka på, att denna unga flicka, som på porträttet ser ut mot framtiden som mot ett obekant drömland, sedan har blifvit en gammal kvinna, har lefvat sitt långa lif, är död och försvunnen och förglömd af de kommande släkterna!

Ja, det faller många vissnade löf till marken om hösten, och ingen sörjer öfver dem,

Porträttet var infattadt i en hvälfad ram, nästan som en ask, och denna ram började bli gammal och skröplig. Grefvinnan hade ofta talat om, att hon skulle vilja sätta det i en annan, mera passande infattning.

»Naturligtvis i stil — åh, naturligtvis!» Men den gamla ramen var för tung och klumpig för det lilla porträttet.

Då hände det en morgon, att jag fick bud från grefvinnan. Hon bad mig komma, så skulle jag »få se något.»

Mina tankar föll först på ett par bronserade ljusstakar, som skulle säljas på auktion efter en engelsk minister, och som jag visste, att hon hade ett godt öga till.

Men jag tog miste.

Grefvinnan mötte mig i sitt kabinett med en alldeles egen liflighet i blick och miner. I det hon räckte mig handen, sade hon:

»Vet du, hvad som har hänt? Du kan inte gissa det! Jo, mormors mor har talat!»

Jag tänkte genast på spöken. Dessa rum innehöll allt för många minnen från svunna tiders lif, för att det skulle förvåna mig, om någon af de längst försvunna ägarne vid nattetid skulle smyga sig dit in för att sitta några ögonblick i en gammal favoritstol och drömma lifvets korta, smärtsamma historia om igen eller söka i de gamla byrålådorna efter något glömdt papper, som det icke skulle tillkomma profana ögon att se.

Men intet sådant hade hänt

Mormorsmor hade visat sig på ett helt annat och tydligt sätt, än om hon vid midnattstid skridit genom rummet och blåst ut ljuset på grefvinnans skrifbord.

Den där ramen hade fallit ned och gått sönder, och det hade visat sig, att den innehöll en löngömma, där en hel bundt fint gammalt papper låg hoplagdt. Detta papper var fullskrifvet med tunna, spetsiga bokstäver. Bläcket var urblekt och papperet fullt af små bruna fläckar — rost eller tårar — hvad de nu måtte ha varit.

»Se,» sade grefvinnan och räckte mig pappersbladen, »här kan du få veta något om mormorsmor; tag det med dig hem och läs det, och kan du göra något af det så var så god! Endast inga familjenamn: ingenting, som kan ge oinvidiga inblick i min släkts enskilda angelägenheter.»

Man kan lätt förstå, med hvilken iver jag undersökte dessa gulnade blad, hvar på ett lefvande människobarn en gång hade nedskrifvit sin hjärtehistoria, men det var ingen lätt sak. Stilen var svår att tyda, på många ställen oläslig, där bläcket alldeles bleknat. Ofta funnos där häntydningar på personer och ställen, som jag icke kunde få förklaring på, och det var först efter att ha samtalat med Louise och ett par af hennes släktingar, som jag fick allt klart för mig — så klart som man kan få det helt förgångna.

Det skrifna började med en tillägnan, som man har gifvit mig lof att skrifva ordagrant.

Där stod:

Till min högtälskade dotter

Marie Sophie Louise.

Min bikt och testamente.

I detta ögonblick, då du, min älskade dotter, lämnar mina armar och ditt gamla fädernehem för att begifva dig bort som hustru till en man af ditt eget hjärtas val, känner jag ett oemotståndligt behof att en gång tala till dig och intet dölja för dig af det, som i mitt lif har varit afgörande.

Många gånger har jag önskat att lätta mitt hjärta för en person jag älskade, och på hvars tystnad och tillgifvenhet jag kunde lita, men blygheten, ja, skammen har hållit mig tillbaka.

Det är icke lätt att framträda inför dem, som ha älskat och ärat en, i sin sanna skepnad, att visa sig i hela sin hjälplösa svaghel. Men innan jag dör, känner jag, att jag en gång måste underkasta mig detta, och det är till dig, min äls-

skade dotter, som jag gör min syndabekännelse. Jag vet icke, hvad du efter detta kommer att tänka om din moder, men kanske skall du, som älskar den man du har valt, förstå att kärleken är en makt, gent emot hvilken vi, svaga människor, stå maktlösa.

Jag har i allt försökt att uppfylla mina plikter mot din fader, mot dig och dina syskon, men hvem kan råda öfver sina drömmar? Drömmarne om dagen och drömmarne om natten? Och jag har syndat i mina drömmar. Snart är hela lifvets dröm förbi, men jag vill att du, när jag går bort, skall känna din moder.»

Därpå följde en efterskrift:

»Jag hade tänkt, att i dina egna händer nedlägga denna min bekvänelse, när du satte dig upp i vagnen för att resa bort, men fegheten har hållit mig tillbaka.

Ännu en liten tid får jag behålla min hemlighet.

Jag ger dig med till ditt nya hem det porträtt af mig, som du alltid önskat äga.

Här i ramen gömmer jag de ord, jag helst i tysthet ville heiska dig. Finner du dem, så är det försynens mening, att du skall veta allt. Finner du dem icke, så tillåtes det mig att ännu länge bevara det minne doldt, som för mig har varit lifvets stora innehåll

Må himmelen låta dig ha funnit den sanna lyckan!»

Det var tydligt, att dottern aldrig hade funnit sin moders bikt. Det låg örördt, som då det lades ned bakom porträttet.

(Forts.)

Innehållsförteckning.

Sofia Gisberg; af Claës Lundin (med porträtt). — Mitt vackra barn...! poem af Daniel Fallström. — Att äga andras barn; af Efraim Rosenius. — Ättiksflaskan; skiss för Idun af John Olander. — Till samtliga våra läsarinor. — Ett Stockholmsoriginal: Anna Katarina Wallin (med porträtt). — Intryck från Betlehem; för Idun af A.-v.-a (Adelaide Ehrenrooth). — Från Iduns läsekrets: »Låter barnen komma till mig...» Några ord om inackorderingar. — Ur notisboken. — För ungdomen i hemmen. — Teator och musik. — En gammal historia; af Helena Nyblom. — Tidsfördrif.

Tidsfördrif.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Logogryf.

Jag går vid sidan utaf alla, men stundom ock jag framför går. Jag faller bredvid dem, som falla, men gladt med dem jag ock uppstår. Ibland jag tycks så liten vara, men intensiv i alla fall. Då ser man mig på afstånd bara, på nära håll jag växa skall. Tro mig, jag följer er så gärna, I mänskor, på er vandring här! Ej kan jag skydda er och värna, men trogen likaväl jag är.

Jag nio lemmar alltid äger, och dem jag eder gifva vill. Osynlig börda, som dock väger och trycker, så det räcker till. En frans i mörkare schattering på botten utaf färg så ljus. För pullor små en rar traktering. Hvad finnas plär i sorgehus. Hvaraf ett tiotal vi äga. Hvarefter mången lysten är. Hvad man till vännen brukar säga. Och hvad en sjöman ofta bär. Två fiskar se'n, jag tror kusiner, ty mycket likna de hvarann. Hvem vid sin ankomst ofta hvirer. Hvad i hvar bod du alltid fann. För hvem vårt knä vi bruka böja. Ett djur uti sin ungdoms vår. Hvem spricker, när den vill sig höja. En som blir klämd så det förslår. Hvad plär i linesskapet finnas? Hur kvinnan man sig tänka vill. Då hennes — hvad? — vi gärna minnas. Ett djur med flit och gadd därtill.

Se så, att stanna nu kan vara skäl. Nu blott en färg, och så — farväl!
J. Z.-s.

Fransk gåta.

Cinq voyelles, une consonne,
En français composent mon nome,
Et je porte sur ma personne
De quoi l'écrire sans crayon.

Aritmogryf.

7	5	2	9	6	1
3	8	4	6	1	10
4	13	1	10	13	1
10	2	6	11	13	1
5	14	16	2	6	18
11	13	1	10	13	4
6	1	6	1	6	8
2	6	16	6	5	4
10	2	13	8	17	6

Orden äro: 1) Mansnamn, 2) en ö, 3) en världsstad, 4) kavallerist, 5) en i bibelhistorien omnämnd flod, 6) en farkost, 7) frukt, 8) en vidtberömd konstnär, 9) ett fortskaffningsmedel.

Begynnelsebokstäfverna bilda ett fruntimmersnamn.

Hildis.

Geografisk förvandlingsgäta.

- 1) rem-ben: stad i Tyskland.
- 2) än-tar: flod i Sverige.
- 3) os-art: stad i »
- 4) ren-tag: stad i Afrika.
- 5) byn-orne: stad i Sverige.

- 6) hel-lom-gen: stad i Sverige.
  - 7) last-ref: dansk ö.
  - 8) belg-rem: stad i Österrike.
  - 9) das-ty: stad i Sverige.
  - 10) rof-säd-le: grufva i Sverige.
  - 11) en-rak-bas: stat i Amerika.
  - 12) men-mil: sjö i Sverige.
  - 13) sik-ylle: badort i Sverige.
  - 14) tall-apa: flod i Amerika.
  - 15) mes-ina: stad i Frankrike.
  - 16) or-flens: stad i Italien.
  - 17) graf-bläs: svenskt län.
  - 18) tak-rum: stad i Afrika.
  - 19) mat-hes: flod i England.
  - 20) boa-arg: stad i Sverige.
- Begynnelsebokstäfverna bilda ett ord-språk.

—rs.

Den tjufaktige betjänten.

En person hade erhållit en korg med 96 flaskor vin, som han lät sin betjänt uppställa i källaren på så sätt, att inalles 25 funnos på hvardera sidan och hvarannan grupp omfattade 6 flaskor, såsom nedanstående figur anvisar:

1	6	11	6	1
6				6
11				11
6				6
1	6	11	6	1

Betjänten stal vid tre olika tillfällen sammanlagdt 16 flaskor, första gången 8 stycken och de båda andra 4 stycken hvardera gången. Icke dess mindre fann ägaren vid hvarje besök i källaren 25 flaskor på hvardera sidan och 6 stycken i hvarannan grupp. Hur hade tjufven ordnat flaskorna för hvarje gång?

Räkneuppgifter.

1. Två fäder och två söner delade en gång tre sillar, och det oaktadt erhöil hvar och en en hel sill. Hur gick det till?
2. Huru skall man sammanställa talen 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 med hvarandra för att genom addition erhålla 100. Hvarje siffra får användas blott en gång.
3. Man skall lägga 12 ett-öringar i tre rader, så att i hvarje rad fyra och i en rad 6 ett-öringar ligga.

Ordgäta.

Sök 14 ord, hvilkas begynnelsebokstäfver utgöra namnet på en berömd skald och slutbokstäfverna nedifrån och uppåt namnet på ett af hans poem.

Orden äro: 1) Flicknamn, 2) stad i Belgien, 3) en bekant tidning, 4) berg i Finland, 5) stor bildhuggare, 6) krydda, 7) lärobok, 8) ö i Nord-sjön, 9) förkortadt flicknamn, 10) provins i Belgien, 11) gossnamn, 12) stad i asiatiska Turkiet, 13) flod i Ryssland, 14) ett räkneord.

Nanny och Signe.

Lösningar.

Logogryfen: Tidsfördrif; ris, röd, ridt, ö, tid, tös, söt, sir, is, frö, döa, fris, dit, förr, röst, frid, döf, rör, dörr, drift, rös, född.

Charaden: Aftonbön.

Ifyllningsgätan: Vanilj, ritbok, kalkon, lyceum, Konrad, sotare.

Bokstafsspiralen: Man börjar läsa från J i spiralens midt hvar tredje ruta och får då:

»Jag stämde in i fågelsång med klar och munter röst. Och hoppets blomma mången gång jag fäste vid mitt bröst.»

